

Kapitola 4: Průběh funkce

Funkce monotonní

Věta:

Nechť je f spojitá a má derivaci na intervalu I . Potom platí

- (i) Je-li $f'(x) > 0$ na I , je funkce f rostoucí na I .
- (ii) Je-li $f'(x) \geq 0$ na I , je funkce f neklesající na I .
- (iii) Je-li $f'(x) < 0$ na I , je funkce f klesající na I .
- (iv) Je-li $f'(x) \leq 0$ na I , je funkce f nerostoucí na I .
- (v) Je-li $f'(x) = 0$ na I , je funkce f konstantní na I .

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na I a necht' má kromě v konečném počtu bodů $x_1, x_2, \dots, x_k$ v intervalu I derivaci $f'(x) > 0$. Potom je f rostoucí na intervalu I .

Funkce monotonní

Věta:

Nechť je f spojitá a má derivaci na intervalu I . Potom platí

- (i) Je-li $f'(x) > 0$ na I , je funkce f rostoucí na I .
- (ii) Je-li $f'(x) \geq 0$ na I , je funkce f neklesající na I .
- (iii) Je-li $f'(x) < 0$ na I , je funkce f klesající na I .
- (iv) Je-li $f'(x) \leq 0$ na I , je funkce f nerostoucí na I .
- (v) Je-li $f'(x) = 0$ na I , je funkce f konstantní na I .

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na I a nechť má kromě v konečném počtu bodů $x_1, x_2, \dots, x_k$ v intervalu I derivaci $f'(x) > 0$. Potom je f rostoucí na intervalu I .

Funkce monotonní

Věta:

Nechť je f spojitá a má derivaci na intervalu I . Potom platí

- (i) Je-li $f'(x) > 0$ na I , je funkce f rostoucí na I .
- (ii) Je-li $f'(x) \geq 0$ na I , je funkce f neklesající na I .
- (iii) Je-li $f'(x) < 0$ na I , je funkce f klesající na I .
- (iv) Je-li $f'(x) \leq 0$ na I , je funkce f nerostoucí na I .
- (v) Je-li $f'(x) = 0$ na I , je funkce f konstantní na I .

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na I a nechť má kromě v konečném počtu bodů $x_1, x_2, \dots, x_k$ v intervalu I derivaci $f'(x) > 0$. Potom je f rostoucí na intervalu I .

Funkce monotonní

Věta:

Nechť je f spojitá a má derivaci na intervalu I . Potom platí

- (i) Je-li $f'(x) > 0$ na I , je funkce f rostoucí na I .
- (ii) Je-li $f'(x) \geq 0$ na I , je funkce f neklesající na I .
- (iii) Je-li $f'(x) < 0$ na I , je funkce f klesající na I .
- (iv) Je-li $f'(x) \leq 0$ na I , je funkce f nerostoucí na I .
- (v) Je-li $f'(x) = 0$ na I , je funkce f konstantní na I .

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na I a necht' má kromě v konečném počtu bodů $x_1, x_2, \dots, x_k$ v intervalu I derivaci $f'(x) > 0$. Potom je f rostoucí na intervalu I .

Funkce monotonní

Věta:

Nechť je f spojitá a má derivaci na intervalu I . Potom platí

- (i) Je-li $f'(x) > 0$ na I , je funkce f rostoucí na I .
- (ii) Je-li $f'(x) \geq 0$ na I , je funkce f neklesající na I .
- (iii) Je-li $f'(x) < 0$ na I , je funkce f klesající na I .
- (iv) Je-li $f'(x) \leq 0$ na I , je funkce f nerostoucí na I .
- (v) Je-li $f'(x) = 0$ na I , je funkce f konstantní na I .

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na I a nechť má kromě v konečném počtu bodů $x_1, x_2, \dots, x_k$ v intervalu I derivaci $f'(x) > 0$.
Potom je f rostoucí na intervalu I .

Funkce monotonní

Věta:

Nechť je f spojitá a má derivaci na intervalu I . Potom platí

- (i) Je-li $f'(x) > 0$ na I , je funkce f rostoucí na I .
- (ii) Je-li $f'(x) \geq 0$ na I , je funkce f neklesající na I .
- (iii) Je-li $f'(x) < 0$ na I , je funkce f klesající na I .
- (iv) Je-li $f'(x) \leq 0$ na I , je funkce f nerostoucí na I .
- (v) Je-li $f'(x) = 0$ na I , je funkce f konstantní na I .

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na I a nechť má kromě v konečném počtu bodů $x_1, x_2, \dots, x_k$ v intervalu I derivaci $f'(x) > 0$. Potom je f rostoucí na intervalu I .

Funkce monotonní

Věta:

Nechť je f spojitá a má derivaci na intervalu I . Potom platí

- (i) Je-li $f'(x) > 0$ na I , je funkce f rostoucí na I .
- (ii) Je-li $f'(x) \geq 0$ na I , je funkce f neklesající na I .
- (iii) Je-li $f'(x) < 0$ na I , je funkce f klesající na I .
- (iv) Je-li $f'(x) \leq 0$ na I , je funkce f nerostoucí na I .
- (v) Je-li $f'(x) = 0$ na I , je funkce f konstantní na I .

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na I a necht' má kromě v konečném počtu bodů $x_1, x_2, \dots, x_k$ v intervalu I derivaci $f'(x) > 0$. Potom je f rostoucí na intervalu I .

Lokální extrémy funkce

Definice: Necht' je funkce f definovaná na (a, b) . Říkáme, že funkce f má v bodě $x_0 \in (a, b)$ **lokální maximum (resp. minimum)**, jestliže $\exists \mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\forall x \in \mathcal{P}(x_0) \text{ platí } f(x) \leq f(x_0) \text{ (resp. } f(x) \geq f(x_0)\text{)}.$$

Jsou-li v definici ostré nerovnosti, mluvíme o **ostrém lokálním maximu (resp. minimu)**.

Věta:

Necht' je funkce f spojitá na (a, b) a $x_0 \in (a, b)$. Potom platí

(i) Jestliže $\exists \mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\forall x \in \mathcal{P}^-(x_0) \text{ je } f'(x) > 0 \text{ a}$$

$$\forall x \in \mathcal{P}^+(x_0) \text{ je } f'(x) < 0$$

má funkce f v bodě x_0 ostré lokální maximum.

Lokální extrémy funkce

Definice: Necht' je funkce f definovaná na (a, b) . Říkáme, že funkce f má v bodě $x_0 \in (a, b)$ **lokální maximum (resp. minimum)**, jestliže $\exists \mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\forall x \in \mathcal{P}(x_0) \text{ platí } f(x) \leq f(x_0) \text{ (resp. } f(x) \geq f(x_0)\text{)}.$$

Jsou-li v definici ostré nerovnosti, mluvíme o **ostrém lokálním maximu (resp. minimu)**.

Věta:

Necht' je funkce f spojitá na (a, b) a $x_0 \in (a, b)$. Potom platí

(i) Jestliže $\exists \mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\forall x \in \mathcal{P}^-(x_0) \text{ je } f'(x) > 0 \text{ a}$$

$$\forall x \in \mathcal{P}^+(x_0) \text{ je } f'(x) < 0$$

má funkce f v bodě x_0 ostré lokální maximum.

Lokální extrémy funkce

Definice: Necht' je funkce f definovaná na (a, b) . Říkáme, že funkce f má v bodě $x_0 \in (a, b)$ **lokální maximum (resp. minimum)**, jestliže $\exists \mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\forall x \in \mathcal{P}(x_0) \text{ platí } f(x) \leq f(x_0) \text{ (resp. } f(x) \geq f(x_0)\text{)}.$$

Jsou-li v definici ostré nerovnosti, mluvíme o **ostrém lokálním maximu (resp. minimu)**.

Věta:

Necht' je funkce f spojitá na (a, b) a $x_0 \in (a, b)$. Potom platí

(i) Jestliže $\exists \mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\forall x \in \mathcal{P}^-(x_0) \quad \text{je } f'(x) > 0 \text{ a}$$

$$\forall x \in \mathcal{P}^+(x_0) \quad \text{je } f'(x) < 0$$

má funkce f v bodě x_0 ostré lokální maximum.

Lokální extrémy funkce (2)

pokračování věty:

(ii) Jestliže $\exists \mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\forall x \in \mathcal{P}^-(x_0) \quad \text{je} \quad f'(x) < 0 \text{ a}$$

$$\forall x \in \mathcal{P}^+(x_0) \quad \text{je} \quad f'(x) > 0$$

má funkce f v bodě x_0 ostré lokální minimum.

(iii) Je-li $f'(x_0) \neq 0$, pak funkce f nemá v bodě x_0 lokální extrém.

Věta:

Nechť je funkce f definovaná na (a, b) a $x_0 \in (a, b)$. Je-li $f'(x_0) = 0$ a $f''(x_0) > 0$ (resp. $f''(x_0) < 0$) má funkce f v bodě x_0 lokální minimum (resp. maximum).

Lokální extrémy funkce (2)

pokračování věty:

(ii) Jestliže $\exists \mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\forall x \in \mathcal{P}^-(x_0) \quad \text{je} \quad f'(x) < 0 \text{ a}$$

$$\forall x \in \mathcal{P}^+(x_0) \quad \text{je} \quad f'(x) > 0$$

má funkce f v bodě x_0 ostré lokální minimum.

(iii) Je-li $f'(x_0) \neq 0$, pak funkce f nemá v bodě x_0 lokální extrém.

Věta:

Nechť je funkce f definovaná na (a, b) a $x_0 \in (a, b)$. Je-li $f'(x_0) = 0$ a $f''(x_0) > 0$ (resp. $f''(x_0) < 0$) má funkce f v bodě x_0 lokální minimum (resp. maximum).

Lokální extrémy funkce (2)

pokračování věty:

(ii) Jestliže $\exists \mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\forall x \in \mathcal{P}^-(x_0) \quad \text{je} \quad f'(x) < 0 \text{ a}$$

$$\forall x \in \mathcal{P}^+(x_0) \quad \text{je} \quad f'(x) > 0$$

má funkce f v bodě x_0 ostré lokální minimum.

(iii) Je-li $f'(x_0) \neq 0$, pak funkce f nemá v bodě x_0 lokální extrém.

Věta:

Nechť je funkce f definovaná na (a, b) a $x_0 \in (a, b)$. Je-li $f'(x_0) = 0$ a $f''(x_0) > 0$ (resp. $f''(x_0) < 0$) má funkce f v bodě x_0 lokální minimum (resp. maximum).

Globální extrémny funkce

Definice:

Říkáme, že funkce f má v bodě $x_0 \in D(f)$ **globální maximum** (resp. **minimum**) jestliže

$$\forall x \in D(f) \text{ je } f(x) \leq f(x_0) \text{ (resp. } f(x) \geq f(x_0)\text{)}.$$

Číslo $f(x_0)$ pak nazýváme **maximální** (resp. **minimální**) **hodnotou** funkce f .

Poznámka: Ne každá funkce má maximální a minimální hodnotu.

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na $\langle a, b \rangle$, potom funkce nabývá své maximální a minimální hodnoty na $\langle a, b \rangle$.

Poznámka: Maximální a minimální hodnotu nabývá funkce buď v bodech lokálních extrémů nebo v krajních bodech.

Globální extrémny funkce

Definice:

Říkáme, že funkce f má v bodě $x_0 \in D(f)$ **globální maximum** (resp. **minimum**) jestliže

$$\forall x \in D(f) \text{ je } f(x) \leq f(x_0) \text{ (resp. } f(x) \geq f(x_0)\text{)}.$$

Číslo $f(x_0)$ pak nazýváme **maximální** (resp. **minimální**) **hodnotou** funkce f .

Poznámka: Ne každá funkce má maximální a minimální hodnotu.

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na $\langle a, b \rangle$, potom funkce nabývá své maximální a minimální hodnoty na $\langle a, b \rangle$.

Poznámka: Maximální a minimální hodnotu nabývá funkce buď v bodech lokálních extrémů nebo v krajních bodech.

Globální extrémny funkce

Definice:

Říkáme, že funkce f má v bodě $x_0 \in D(f)$ **globální maximum** (resp. **minimum**) jestliže

$$\forall x \in D(f) \text{ je } f(x) \leq f(x_0) \text{ (resp. } f(x) \geq f(x_0)\text{)}.$$

Číslo $f(x_0)$ pak nazýváme **maximální** (resp. **minimální**) **hodnotou** funkce f .

Poznámka: Ne každá funkce má maximální a minimální hodnotu.

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na $\langle a, b \rangle$, potom funkce nabývá své maximální a minimální hodnoty na $\langle a, b \rangle$.

Poznámka: Maximální a minimální hodnotu nabývá funkce buď v bodech lokálních extrémů nebo v krajních bodech.

Globální extrémý funkce

Definice:

Říkáme, že funkce f má v bodě $x_0 \in D(f)$ **globální maximum** (resp. **minimum**) jestliže

$$\forall x \in D(f) \text{ je } f(x) \leq f(x_0) \text{ (resp. } f(x) \geq f(x_0)\text{)}.$$

Číslo $f(x_0)$ pak nazýváme **maximální** (resp. **minimální**) **hodnotou** funkce f .

Poznámka: Ne každá funkce má maximální a minimální hodnotu.

Věta:

Nechť je funkce f spojitá na $\langle a, b \rangle$, potom funkce nabývá své maximální a minimální hodnoty na $\langle a, b \rangle$.

Poznámka: Maximální a minimální hodnotu nabývá funkce buď v bodech lokálních extrémů nebo v krajních bodech.

Funkce konvexní a konkávní

Definice: Necht' je funkce f spojitá na I .

- 1 Jestliže pro libovolné $x_1, x_2, x_3 \in I$, pro které platí $x_1 < x_2 < x_3$ leží bod $P_2 = [x_2, f(x_2)]$ pod přímkou nebo na přímce spojující body $P_1 = [x_1, f(x_1)]$ a $P_3 = [x_3, f(x_3)]$, říkáme, že funkce je **konvexní na I** .
- 2 Jestliže bod P_2 leží nad přímkou nebo na přímce, říkáme, že funkce je **konkávní na I** .

Věta:

Necht' funkce f má na intervalu I druhou derivaci. Potom platí:

- (i) Je-li $f''(x) \geq 0$ na I , je f konvexní na I .
- (ii) Je-li $f''(x) \leq 0$ na I , je f konkávní na I .

Funkce konvexní a konkávní

Definice: Necht' je funkce f spojitá na I .

- 1 Jestliže pro libovolné $x_1, x_2, x_3 \in I$, pro které platí $x_1 < x_2 < x_3$ leží bod $P_2 = [x_2, f(x_2)]$ pod přímkou nebo na přímce spojující body $P_1 = [x_1, f(x_1)]$ a $P_3 = [x_3, f(x_3)]$, říkáme, že funkce je **konvexní na I** .
- 2 Jestliže bod P_2 leží nad přímkou nebo na přímce, říkáme, že funkce je **konkávní na I** .

Věta:

Necht' funkce f má na intervalu I druhou derivaci. Potom platí:

- (i) Je-li $f''(x) \geq 0$ na I , je f konvexní na I .
- (ii) Je-li $f''(x) \leq 0$ na I , je f konkávní na I .

Funkce konvexní a konkávní

Definice: Necht' je funkce f spojitá na I .

- 1 Jestliže pro libovolné $x_1, x_2, x_3 \in I$, pro které platí $x_1 < x_2 < x_3$ leží bod $P_2 = [x_2, f(x_2)]$ pod přímkou nebo na přímce spojující body $P_1 = [x_1, f(x_1)]$ a $P_3 = [x_3, f(x_3)]$, říkáme, že funkce je **konvexní na I** .
- 2 Jestliže bod P_2 leží nad přímkou nebo na přímce, říkáme, že funkce je **konkávní na I** .

Věta:

Necht' funkce f má na intervalu I druhou derivaci. Potom platí:

- (i) Je-li $f''(x) \geq 0$ na I , je f konvexní na I .
- (ii) Je-li $f''(x) \leq 0$ na I , je f konkávní na I .

Inflexní body

Definice: Necht' je funkce f spojitá na (a, b) . Necht' $x_0 \in (a, b)$ a funkce má v bodě x_0 derivaci (i nevlastní). Jestliže

$$\begin{aligned} \forall x \in (a, x_0) \quad & \text{je } f \text{ konkávní (resp. konvexní)} \\ \text{a } \forall x \in (x_0, b) \quad & \text{je } f \text{ konvexní (resp. konkávní)} \end{aligned}$$

říkáme, že f má v bodě x_0 **inflexi** nebo graf funkce f má v bodě $[x_0, f(x_0)]$ **inflexní bod**.

Věta:

Necht' funkce f má na intervalu (a, b) druhou derivaci.

(i) Existuje-li prstencové okolí $\mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\begin{aligned} \forall x \in \mathcal{P}^-(x_0) \quad & \text{je } f''(x) > 0 \\ \text{a } \forall x \in \mathcal{P}^+(x_0) \quad & \text{je } f''(x) < 0. \end{aligned}$$

nebo obráceně,

má funkce f v bodě x_0 inflexi.

(ii) Je-li $f''(x_0) = 0$ a $f'''(x_0) \neq 0$, má funkce f v bodě x_0 inflexi.

Inflexní body

Definice: Necht' je funkce f spojitá na (a, b) . Necht' $x_0 \in (a, b)$ a funkce má v bodě x_0 derivaci (i nevlastní). Jestliže

$$\begin{aligned} \forall x \in (a, x_0) \quad & \text{je } f \text{ konkávní (resp. konvexní)} \\ \text{a } \forall x \in (x_0, b) \quad & \text{je } f \text{ konvexní (resp. konkávní)} \end{aligned}$$

říkáme, že f má v bodě x_0 **inflexi** nebo graf funkce f má v bodě $[x_0, f(x_0)]$ **inflexní bod**.

Věta:

Necht' funkce f má na intervalu (a, b) druhou derivaci.

(i) Existuje-li prstencové okolí $\mathcal{P}(x_0)$ takové, že

$$\forall x \in \mathcal{P}^-(x_0) \text{ je } f''(x) > 0$$

$$\text{a } \forall x \in \mathcal{P}^+(x_0) \text{ je } f''(x) < 0.$$

nebo obráceně,

má funkce f v bodě x_0 inflexi.

(ii) Je-li $f''(x_0) = 0$ a $f'''(x_0) \neq 0$, má funkce f v bodě x_0 inflexi.

Asymptoty grafu funkce

Definice: Jestliže pro funkci f platí

$$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = \pm\infty \text{ nebo } \lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = \pm\infty$$

nazýváme přímku o rovnici $x = a$ **vertikální asymptotou** grafu funkce f .

Definice: Jestliže pro funkci f platí

$$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = b \in \mathbb{R} \text{ nebo } \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = b \in \mathbb{R}$$

nazýváme přímku o rovnici $y = b$ **horizontální asymptotou** grafu funkce f v ∞ (resp. v $-\infty$).

Definice: Přímka o rovnici $y = kx + q$ je **obecnou asymptotou** grafu funkce f v ∞ (resp. v $-\infty$), jestliže

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - kx - q) = 0 \text{ (resp. } \lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x) - kx - q) = 0).$$

Asymptoty grafu funkce

Definice: Jestliže pro funkci f platí

$$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = \pm\infty \text{ nebo } \lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = \pm\infty$$

nazýváme přímku o rovnici $x = a$ **vertikální asymptotou** grafu funkce f .

Definice: Jestliže pro funkci f platí

$$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = b \in \mathbb{R} \text{ nebo } \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = b \in \mathbb{R}$$

nazýváme přímku o rovnici $y = b$ **horizontální asymptotou** grafu funkce f v ∞ (resp. v $-\infty$).

Definice: Přímka o rovnici $y = kx + q$ je **obecnou asymptotou** grafu funkce f v ∞ (resp. v $-\infty$), jestliže

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - kx - q) = 0 \text{ (resp. } \lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x) - kx - q) = 0).$$

Asymptoty grafu funkce

Definice: Jestliže pro funkci f platí

$$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = \pm\infty \text{ nebo } \lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = \pm\infty$$

nazýváme přímku o rovnici $x = a$ **vertikální asymptotou** grafu funkce f .

Definice: Jestliže pro funkci f platí

$$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = b \in \mathbb{R} \text{ nebo } \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = b \in \mathbb{R}$$

nazýváme přímku o rovnici $y = b$ **horizontální asymptotou** grafu funkce f v ∞ (resp. v $-\infty$).

Definice: Přímka o rovnici $y = kx + q$ je **obecnou asymptotou** grafu funkce f v ∞ (resp. v $-\infty$), jestliže

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - kx - q) = 0 \text{ (resp. } \lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x) - kx - q) = 0).$$

Asymptoty grafu funkce

Definice: Jestliže pro funkci f platí

$$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = \pm\infty \text{ nebo } \lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = \pm\infty$$

nazýváme přímku o rovnici $x = a$ **vertikální asymptotou** grafu funkce f .

Definice: Jestliže pro funkci f platí

$$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = b \in \mathbb{R} \text{ nebo } \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = b \in \mathbb{R}$$

nazýváme přímku o rovnici $y = b$ **horizontální asymptotou** grafu funkce f v ∞ (resp. v $-\infty$).

Definice: Přímka o rovnici $y = kx + q$ je **obecnou asymptotou** grafu funkce f v ∞ (resp. v $-\infty$), jestliže

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - kx - q) = 0 \text{ (resp. } \lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x) - kx - q) = 0).$$

Asymptoty grafu funkce (2)

Věta:

Přímka o rovnici $y = kx + q$ je obecnou asymptotou grafu funkce f v ∞ , jestliže

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f(x)}{x} = k \in \mathbb{R} \quad \text{a} \quad \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - kx) = q \in \mathbb{R}.$$

Podobně pro $-\infty$.

Vyšetřování průběhu funkce

- 1 Určení $D(f)$, sudost, lichost, periodičita.
- 2 Spojitost, limity (případně jednostranné limity) v krajních bodech definičního oboru a v bodech nespojitosti.
- 3 $f'(x) \Rightarrow$ monotonnost, lokální extrémy.
- 4 $f''(x) \Rightarrow$ konvexnost, konkávnost, inflexe.
- 5 Vyšetření asymptot.
- 6 Nakreslení grafu funkce f a určení $H(f)$.

Newtonova metoda - metoda tečen

Numerická metoda pro přibližné určení kořene algebraické rovnice

$$f(x) = 0.$$

Předpokládáme, že f je spojitá a má první a druhou derivaci na intervalu $\langle a, b \rangle$.

Věta:

Nechť $f(a) f(b) < 0$, pak $\exists c(a, b)$ takové, že $f(c) = 0$.

Definice: Jestliže v intervalu $\langle a, b \rangle$ existuje právě jeden kořen nazýváme interval $\langle a, b \rangle$ **separační interval**.

Nechť α je kořen rovnice $f(x) = 0$.

Newtonova metoda - metoda tečen

Numerická metoda pro přibližné určení kořene algebraické rovnice

$$f(x) = 0.$$

Předpokládáme, že f je spojitá a má první a druhou derivaci na intervalu $\langle a, b \rangle$.

Věta:

Nechť $f(a) f(b) < 0$, pak $\exists c(a, b)$ takové, že $f(c) = 0$.

Definice: Jestliže v intervalu $\langle a, b \rangle$ existuje právě jeden kořen nazýváme interval $\langle a, b \rangle$ **separační interval**.

Nechť α je kořen rovnice $f(x) = 0$.

Newtonova metoda - metoda tečen

Numerická metoda pro přibližné určení kořene algebraické rovnice

$$f(x) = 0.$$

Předpokládáme, že f je spojitá a má první a druhou derivaci na intervalu $\langle a, b \rangle$.

Věta:

Nechť $f(a)f(b) < 0$, pak $\exists c(a, b)$ takové, že $f(c) = 0$.

Definice: Jestliže v intervalu $\langle a, b \rangle$ existuje právě jeden kořen nazýváme interval $\langle a, b \rangle$ **separační interval**.

Nechť α je kořen rovnice $f(x) = 0$.

Newtonova metoda - metoda tečen

Numerická metoda pro přibližné určení kořene algebraické rovnice

$$f(x) = 0.$$

Předpokládáme, že f je spojitá a má první a druhou derivaci na intervalu $\langle a, b \rangle$.

Věta:

Nechť $f(a) f(b) < 0$, pak $\exists c(a, b)$ takové, že $f(c) = 0$.

Definice: Jestliže v intervalu $\langle a, b \rangle$ existuje právě jeden kořen nazýváme interval $\langle a, b \rangle$ **separační interval**.

Nechť α je kořen rovnice $f(x) = 0$.

Newtonova metoda - metoda tečen

Numerická metoda pro přibližné určení kořene algebraické rovnice

$$f(x) = 0.$$

Předpokládáme, že f je spojitá a má první a druhou derivaci na intervalu $\langle a, b \rangle$.

Věta:

Nechť $f(a) f(b) < 0$, pak $\exists c(a, b)$ takové, že $f(c) = 0$.

Definice: Jestliže v intervalu $\langle a, b \rangle$ existuje právě jeden kořen nazýváme interval $\langle a, b \rangle$ **separační interval**.

Nechť α je kořen rovnice $f(x) = 0$.

Newtonova metoda - metoda tečen (2)

Newtonova metoda

Zvolme $x_0 \in \langle a, b \rangle$ takové, že $f(x_0)f''(x_0) > 0$.

Sestrojme posloupnost $\{x_n\}_{n=0}^{\infty}$:

$$x_{n+1} = x_n - \frac{f(x_n)}{f'(x_n)}.$$

Posloupnost $\{x_n\}_{n=0}^{\infty}$ nazýváme **posloupnost postupných aproximací** kořene α . x_n je n -tá aproximace kořene α .

Věta:

Jsou-li splněny předpoklady

- (i) $f(a)f(b) < 0$
  - (ii) $f'(x) \neq 0$ pro $\forall x \in \langle a, b \rangle$
  - (iii) $f''(x) \neq 0$ pro $\forall x \in \langle a, b \rangle$
  - (iv) $x_0 \in \langle a, b \rangle$, $f(x_0)f''(x_0) > 0$, $f'(x_0) \neq 0$,
- potom pro posloupnost $\{x_n\}_{n=0}^{\infty}$ platí

$$\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = \alpha.$$

Newtonova metoda - metoda tečen (2)

Newtonova metoda

Zvolme $x_0 \in \langle a, b \rangle$ takové, že $f(x_0)f''(x_0) > 0$.

Sestrojme posloupnost $\{x_n\}_{n=0}^{\infty}$:

$$x_{n+1} = x_n - \frac{f(x_n)}{f'(x_n)}.$$

Posloupnost $\{x_n\}_{n=0}^{\infty}$ nazýváme **posloupnost postupných aproximací** kořene α . x_n je **n -tá aproximace** kořene α .

Věta:

Jsou-li splněny předpoklady

- (i) $f(a)f(b) < 0$
  - (ii) $f'(x) \neq 0$ pro $\forall x \in (a, b)$
  - (iii) $f''(x) \neq 0$ pro $\forall x \in \langle a, b \rangle$
  - (iv) $x_0 \in \langle a, b \rangle$, $f(x_0)f''(x_0) > 0$, $f'(x_0) \neq 0$,
- potom pro posloupnost $\{x_n\}_{n=0}^{\infty}$ platí

$$\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = \alpha.$$

Newtonova metoda - metoda tečen (2)

Newtonova metoda

Zvolme $x_0 \in \langle a, b \rangle$ takové, že $f(x_0)f''(x_0) > 0$.

Sestrojme posloupnost $\{x_n\}_{n=0}^{\infty}$:

$$x_{n+1} = x_n - \frac{f(x_n)}{f'(x_n)}.$$

Posloupnost $\{x_n\}_{n=0}^{\infty}$ nazýváme **posloupnost postupných aproximací** kořene α . x_n je **n -tá aproximace** kořene α .

Věta:

Jsou-li splněny předpoklady

- (i) $f(a)f(b) < 0$
  - (ii) $f'(x) \neq 0$ pro $\forall x \in (a, b)$
  - (iii) $f''(x) \neq 0$ pro $\forall x \in \langle a, b \rangle$
  - (iv) $x_0 \in \langle a, b \rangle$, $f(x_0)f''(x_0) > 0$, $f'(x_0) \neq 0$,
- potom pro posloupnost $\{x_n\}_{n=0}^{\infty}$ platí

$$\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = \alpha.$$